

Lángerőnyetítés hatása nagyszilárdságú acéloknál

Dr. Gyura László

Linde Gáz M.o. Zrt. - hegesztéstechnológia vezető, BME - c. egyetemi docens

Dr. Gáspár Marcell Gyula

Miskolci Egyetem – intézeti tanszékvezető - egyetemi docens

Making our world more productive

1

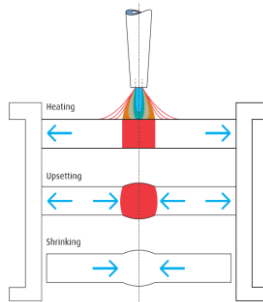
Lángerőnyetítés alapelve: hevítés/zömítés/zsugorodás

Gyors és koncentrált hevítés
hevítjük a munkadarabot a képlékeny alakváltozást okozó hőmérsékleti tartományba

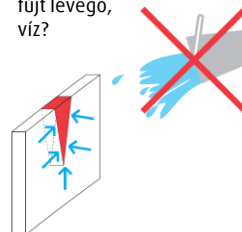
Zömítés
hőtágulás korlátozásával a hevített zónában

Zsugorodás
hűlés közben a zsugorodási zónában

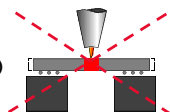

Hűtés:

nyugvó levegő,
fújt levegő,
víz?

Ha nincs tágulási korlát
(alakváltozás korlátozása nélkül)
Nincs egyengető hatás

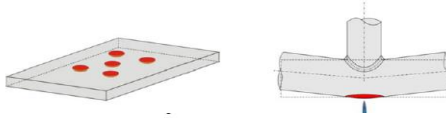
2/44

2

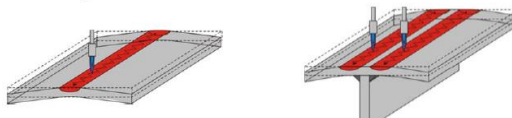
Lángerőforrás jellemző megjelenési formái

- Ponthevítés

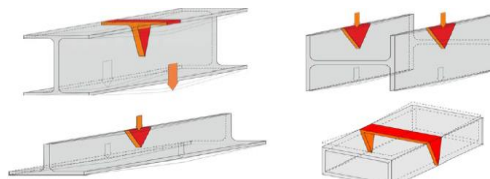
- Vonalhevítés

- Sávhevítés

- Ékalakú hevítés

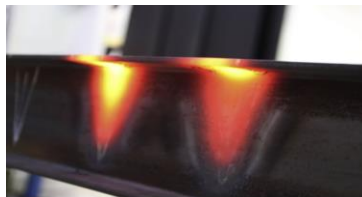

3

Lángerőforrás javasolt maximális hőmérséklete (CEN/TR 10347:2006)

Szállítási állapot (anyagcsoport)	Rövid szakaszon, felületi hevítés	Rövid szakaszon, teljes keresztmetszetű hevítés	Teljes keresztmetszetű hevítés, hosszú hőntartási idővel
Normalizált, ötvözetlen acél 355 MPa folyáshatárig	≤ 900 °C	≤ 700 °C	≤ 650 °C
Termomechanikusan hengerelt acélok, 460 MPa folyáshatárig	≤ 900 °C	≤ 700 °C	≤ 650 °C
Termomechanikusan hengerelt acélok 500-700 MPa folyáshatár között	≤ 900 °C	≤ 600 °C	≤ 550 °C
Nemesített nagyszilárdságú acélok (pl. S690QL, S960QL)	a választott alapanyag megeresztési hőmérséklete alatt általánosan 20 °C-kal		

Meghatározó hőmérsékletek:

- A₁ (A_{C1})
- A₃ (A_{C3})

4

4/44

4

Jellemző gázfajták lángtechnológiákhoz

Gázok	Tulajdonságok
Oxigén (O ₂)	<ul style="list-style-type: none"> szintelen, szagtalan, nem mérgező, égést tápláló
Acetilén (C ₂ H ₂)	<ul style="list-style-type: none"> Fűtőérték = 56 500 kJ/m³, Maximális láng hőmérséklet oxigénnel = 3 106 °C, Maximális láng hőmérséklet levegővel = 2 330 °C, Égési sebesség, hőáramsűrűsége relative nagy, Keverési arány lángtechnológiáknál (acetilén:oxigén): 1: 0,8 -tól 1: 1,5, Sztöchiometrikus égés oxigénnel : 1: 2,5.
Propán (C ₃ H ₈)	<ul style="list-style-type: none"> Fűtőérték = 93 200 kJ/m³, Maximális láng hőmérséklet oxigénnel = 2810 °C, Maximális láng hőmérséklet levegővel = 1930 °C, Égési sebesség, hőáramsűrűsége relative kicsi, Keverési arány lángtechnológiáknál (propán:oxigén): 1: 3,5 -tól 1: 4,5, Sztöchiometrikus égés oxigénnel : 1: 5.

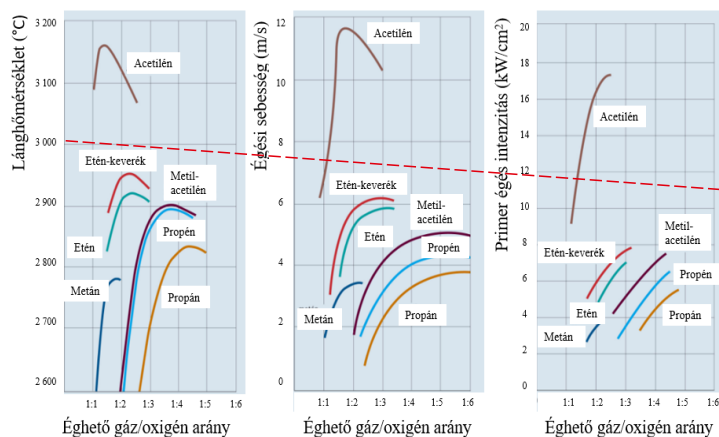

„slow burning” – lassú égésű gázok

5/44

5

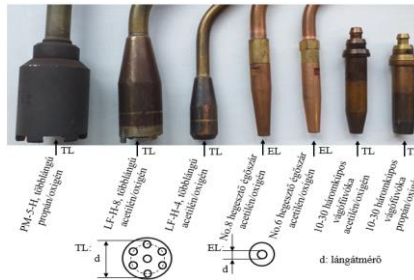
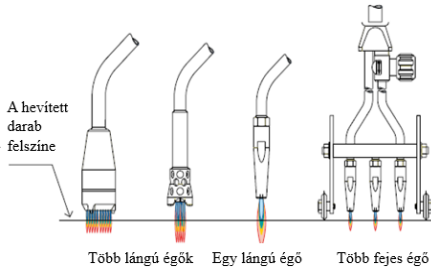
Az éghető gázok fő jellemzői (láng hőmérséklet, égési sebesség, hőáramsűrűség)

6/44

6

Lámgyengetés eszközei (a kísérletekhez használt égők)

7/44

7

Vizsgált anyagok

✓Összetétel:

[%]	C	Si	Mn	P	S	Al	B	Cr
S355J2+N	0.18	0.35	1.55	0.014	0.003	0.036	0	0.022
S960QL	0.16	0.20	1.22	0.011	0.001	0.055	0.001	0.20
[%]	Cu	Mo	Nb	Ni	Ti	V	Ce (dlw)	CET
S355J2+N	0.01	0.005	0.005	0.045	0.003	0.005	0.451	0.341
S960QL	0.01	0.605	0.015	0.05	0.002	0.037	0.536	0.355

✓Mechanikai tulajdonságok:

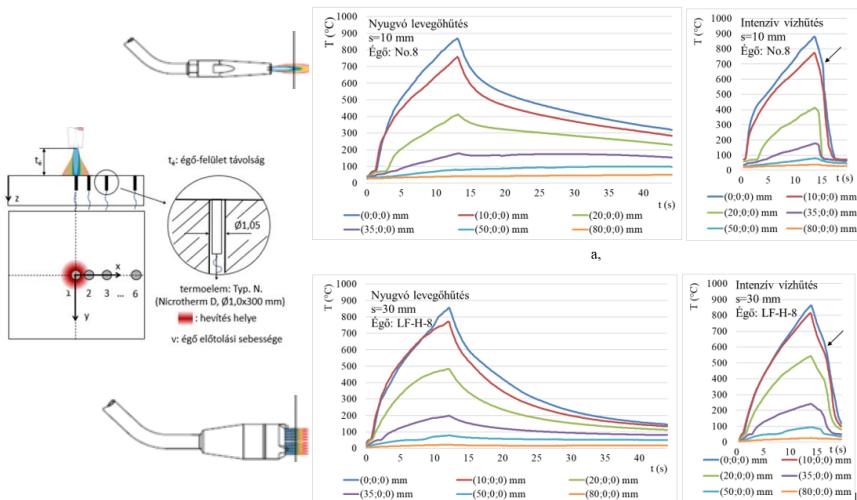
	R_{p0.2}	R_m	A₅	KV	HV10
	[MPa]	[MPa]	[%]	[J]	[-]
S355J2+N	422	563	26.8	166*	152
S960QL	1027	1058	15	87**	348

* -20 °C, ** -40 °C

8/44

8

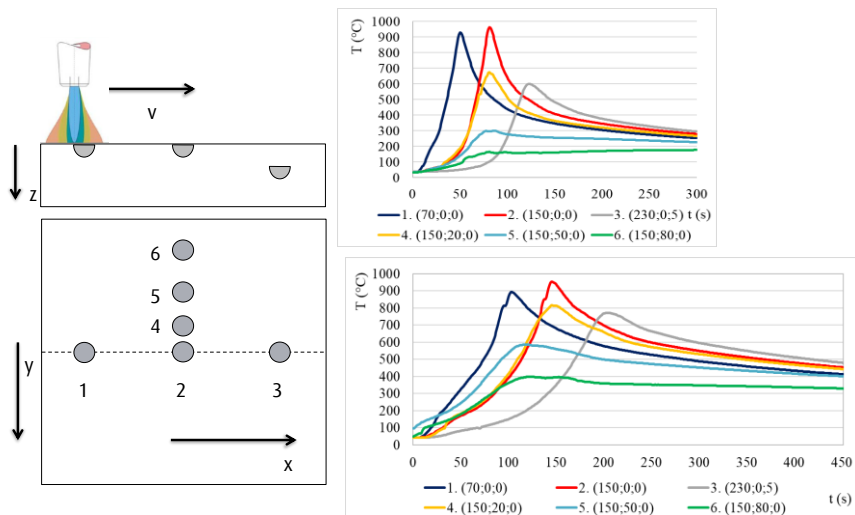
Hőciklusok mérése a lánggyengetési technológiánál

9/44

9

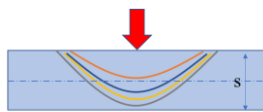
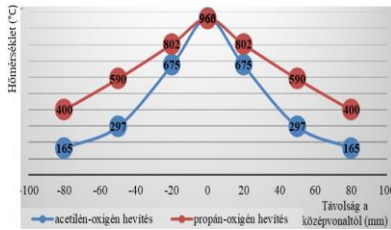
Az éghető gáz hatása vonalhevítésnél (levegőhűtés) (próbatest mérete: 30 x 300 x 300 mm)

10/44

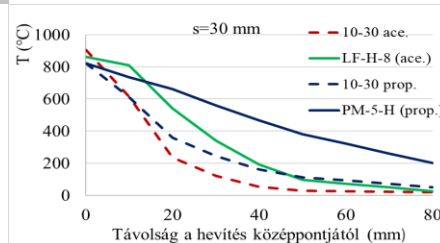
10

Hőmérsékleteloszlás acetilén és propán hevítéssel

- : acetilén, levegőhűtés
- : acetilén, vízűtés
- : propán, levegőhűtés
- : propán, vízűtés

Hevítési idő (s)	
„10-30” acetilén háromkúpos vágófűvőka (hevítő láng)	10
„10-30” propán háromkúpos vágófűvőka (hevítő láng)	40

11/44

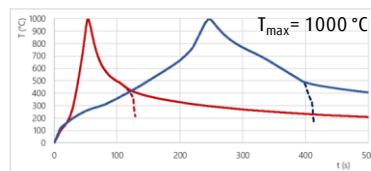
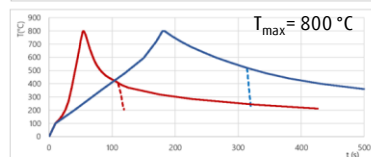
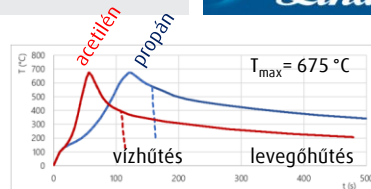
11

Hőciklusok a fizikai szimulációhoz

Hőszimulációs vizsgálatokhoz felvett hőciklusok:

- Vonalhevítés esetére az $s=30 \times 300 \times 300$ mm méretű S355 típusjelű acéllemez hevítés oldali felületi középpontjának hőmérsékletváltozása
- Hevítés: acetilén-oxigén/propán-oxigén,
- Hűtés: nyugvó levegő/víz sugaras hűtés
- A hőciklusok (anyag hőterhelésének) maximális hőmérséklete: 675 °C (A_1 alatti, szubkritikus), 800 °C (A_1 - A_2 közötti, interkritikus), 1000 °C (A_2 feletti, szuperkritikus)

12/44

12

Fizikai szimuláció és az azt követő anyagvizsgálatok

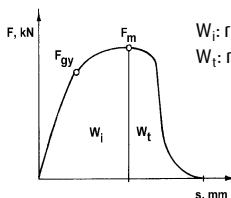
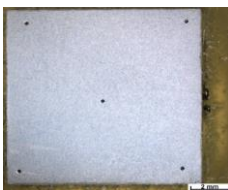

Hőszimulációs vizsgálatok:

- 2 (3) féle alapanyag : S355J2+N, (S690QL), S960QL (10x10x70 mm)
- Többszöri (2-szeres, 4-szeres) hőterhelés

A szimulációt követő anyagvizsgálatok:

- Az anyagok (hőterhelésnek kitett próbatestek) mikroszerkezetének vizsgálata (szemcseszerkezet, szövetszerkezet vizsgálat a próbatest közepén)
- Keménységvizsgálat - HV10 (a próbatest középsíkjában, 5 pontban)
- Műszerezett ütővizsgálat különböző hőmérsékleten (normalizált acél:- 20 °C, nemesített acélok- 40 °C) (hőciklusonként 3-3 db)

W_i : repedésindulásra fordított energia
 W_t : repedésterjedésre fordított energia

$$KV = W_i + W_t$$

Értékelés alapja: W_i / KV

13/44

13

Az S355J2+N acél mikroszerkezetének változása a szimulációs kezelések hatására

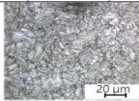
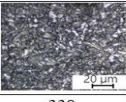
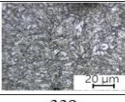
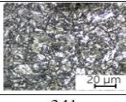
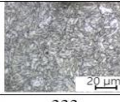
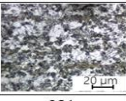
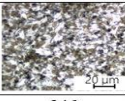
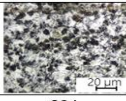
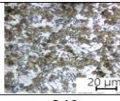
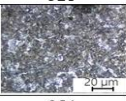
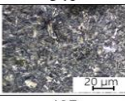
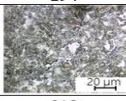
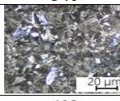
Alapanyag: S355J2+N (152 HV10)	Acetilén-oxigén láng		Propán-oxigén láng	
	Hűtés			
	Levegőhűtés	Vízhűtés	Levegőhűtés	Vízhűtés
Mikroszkópi képek/átlagkeménységek (HV10)				
$T_{max}=675\text{ °C}$	 158	 187	 156	 170
$T_{max}=800\text{ °C}$	 172	 173	 163	 168
$T_{max}=1\ 000\text{ °C}$	 184	 210	 166	 170

14/44

14

Az S960QL acél mikroszerkezetének változása a szimulációs kezelésekre

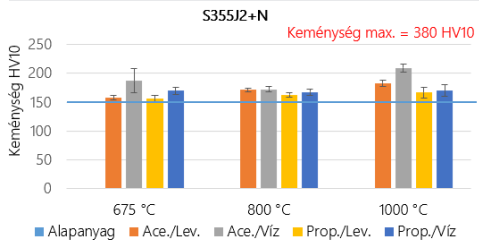

Alapanyag: S960QL (348 HV10)	Acetilén-oxigén láng		Propán-oxigén láng	
	Hűtési mód			
	Levegőhűtés	Vizhűtés	Levegőhűtés	Vizhűtés
Mikroszkópi képek/átlagkeménységek				
$T_{max}=675\text{ °C}$	 338	 339	 341	 333
$T_{max}=800\text{ °C}$	 321	 346	 294	 340
$T_{max}=1\ 000\text{ °C}$	 354	 407	 318	 402

15/44

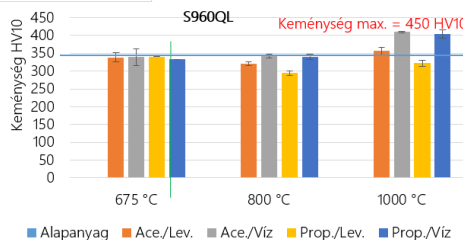
15

A hevítés hatása a keménységre

Keménység maximumok:

- MSZ EN ISO 15614-1 (hegesztésnél)
380 HV10 (1-es anyagcsoport)
450 HV10 (3-as anyagcsoport)
- MSZ EN 1090-2 (lángvágásnál)
450 HV10 ($R_{p0,2} > 460\text{ MPa}$)

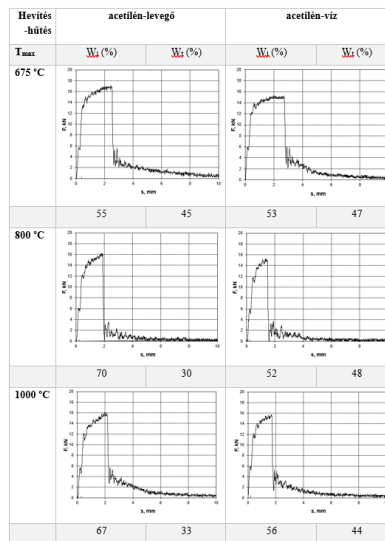
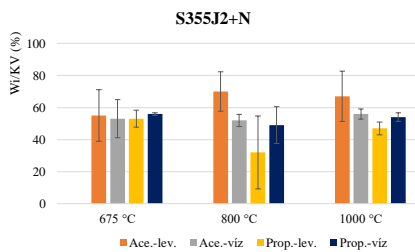
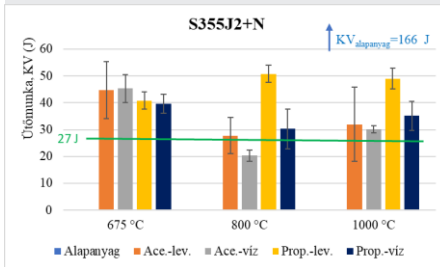

16/44

16

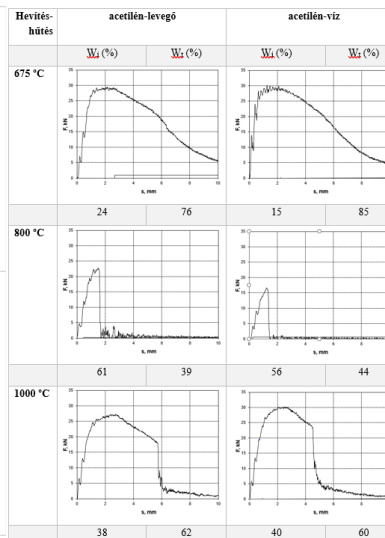
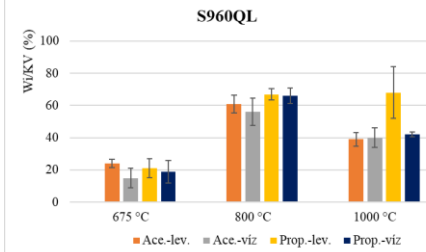
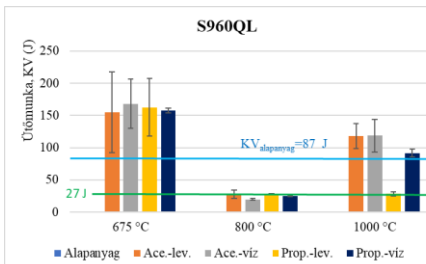

Az S355J2+N acél szívóssága a hevítések után

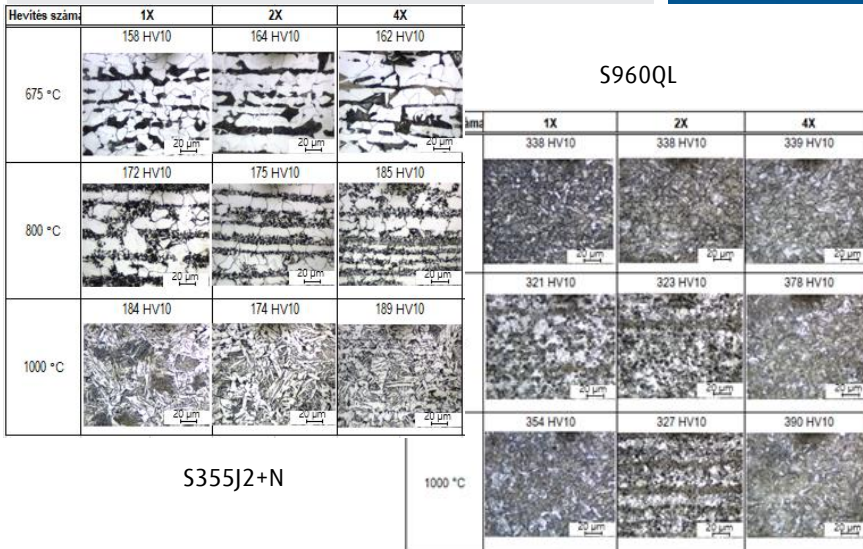
17

Az S960QL acél szívóssága a hevítések után

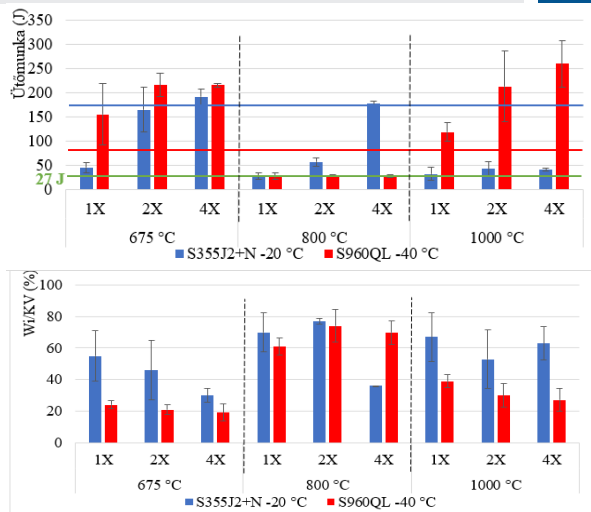
18

Többszöri hevítés hatása az acélok mikroszerkezetére és keménységére (acetilén-oxigén hevítés, levegőhűtés)

19

Többszöri hevítés hatása a szívósságra (acetilén-oxigén hevítés, levegőhűtés)

20/44

20

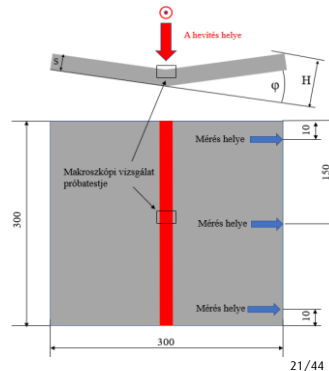

Valós hevítések különböző peremfeltételekkel:

- Alapanyag - Lemezvastagságok: S355J2+N - 15 mm, S690QL - 30 mm, S960QL - 10 mm
- Hevítés módja: vonalhevítés (300x300 mm méretű lemez közepén)
- Alkalmazott égők: lemezvastagsághoz „illesztett”, teljesítményű (hőáramú) egy- ($s=10$ és 15 mm esetén), ill. több lánghú ($s=30$ mm esetén)
- Alkalmazott éghető/égést tápláló gáz: acetilén/oxigén, propán/oxigén
- Munkadarabok hűtése: nyugvó levegő, intenzív vízugár
- Maximális hőmérséklet: A_3 felett (túlhevített)
- Hevítések száma: egyszeres és többszörös hevítések (2x, 4x, 6x) – csak acetilén-oxigén hevítésnél, és nyugvó levegőn hűtésnél

Anyagvizsgálatok:

- Makroszkópi csiszolat
- Optikai mikroszkópos vizsgálat
- Keménységmérés (HV10)
- (Alakváltozás mérése)

21/44

21

➤ Legnagyobb probléma a felhevített terület elridegedésének veszélye!

- A lángegyengetés technológiája (is) hegesztőmérnöki/technológusi jóváhagyást/felügyeletet igényel az alábbiak szerint:
  - acetilén-oxigén üzemű, megfelelő teljesítményű égő használata (lassú égésű gázokat mellőzése),
  - lehető legkisebb terület túlhevítés nélküli hevítése (max. A_1 körüli hőmérséklet) – már normalizált acéloknál is,
  - vízűtés mellőzése (legfeljebb ha már M_1 alá hűlt a szerkezet),
  - újrahevítés ugyanazon a területen lehet, de max. kétszer,
- Nagyszilárdságú acélok felhasználásának hiányos vizsgálati/tapasztalati ismereteinek kiegészítése.
- Speciális acélok (különleges összetétel, gyártástechnológia stb.) feldolgozásánál előzetes vizsgálatok végezhetőek a kidolgozott módszer alapján (tapasztalat gyűjtés).
- A vizsgálati módszer kiterjeszhető más lánghévízások (pl. lánghévízés) hatásának vizsgálatára.
- Új acélfejlesztéseknél az anyagmérnököknek fontos információk olyan acélok kifejlesztéséhez, amely a lánghévízések hatására kevésbé érzékenyek.

22/44

22

Köszönjük a megtisztelő figyelmet!

Making our world more productive

